

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 26.056.01
Київського національного університету
будівництва і архітектури
д.т.н., проф. Михайленку В.М.

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора технічних наук, професора Зачка Олега
Богдановича на дисертацію Бушуєва Дениса Антоновича
на тему «ІМУННІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ
РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ В УМОВАХ КРИЗИ»,
представлену до захисту на здобуття наукового ступеня
доктора технічних наук
у спеціалізовану вчену раду Д 26.056.01
за спеціальністю – 05.13.22 – управління проєктами та програмами**

В дисертації Бушуєва Дениса Антоновича розроблено методологічні основи розроблення імунних моделей, методів та механізмів управління проєктами розвитку організацій в умовах турбулентного оточення.

На експертизу представлена дисертаційна робота (373 стор.), автореферат (44 стор.) та опубліковані за темою дисертації:

5 монографій, 1 навчальний посібник, 32 наукові статті у фахових наукових виданнях, з них: з них 13 – у міжнародних наукових виданнях, 16 – роботи апробаційного характеру у матеріалах конференцій.

1. Актуальність теми дослідження.

На сьогоднішній день в умовах сучасних криз виникає питання про першочергові дії, спрямовані на розробку стратегії, тактичних моделей, методів і механізмів проактивного ціннісно-орієнтованого управління з метою недопущення негативного впливу кризових явищ при реалізації проєктів і програм розвитку організацій.

Слід враховувати основні фактори, що впливають проєкти розвитку організацій в умовах криз. на Для розуміння природи криз та турбулентності у соціально-економічних системах автором визначено її ключові характеристики – це об'єкти (суб'єкти) впливу, сила впливу, тривалість впливу, шлях впливу та вид енергії впливу.

Для забезпечення ефективного функціонування економіки та діяльності ринків необхідне створення ефективних імунних механізмів

систем управління проектами та програмами на основі методології функціонально-ціннісного управління з орієнтацією продуктів на створення і міграцію збалансованих цінностей та ефективності функціонування

Таким чином, є в наявності проблемна ситуація, що складається в протиріччі: з одного боку, коли визначення механізмів управління проектами розвитку в даний час проводиться інтуїтивно, та існує необхідність ефективної системи нового класу методологій, моделей, методів і механізмів управління успіхом фінансування і реалізації проектів з урахуванням рушійних сил і опорів.

Зазначені причини обумовлюють актуальність розробки управління проектами, що містить імунні механізми захисту проектів розвитку організацій.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Проведені дослідження ґрунтуються на формальній методології технічних наук, яка включає засоби аналізу, моделювання та оптимізації.

Зокрема, формування базової термінології, класифікація імунних механізмів, моделей створених цінностей при розробці концептуальної моделі дослідження, які базуються на ціннісній методології - принципах, моделях, методах та механізмах, моделювання функцій захисту проектів, створенні та міграції цінностей у проектах, методах оцінки та балансування цінностей зацікавлених сторін в управлінні проектами, моделюванні вигод при формуванні та міграції цінностей проектів у кризовому, турбулентному оточенні.

Таким чином, обґрунтованість отриманих результатів підтверджується тим, що в роботі застосовані і вдосконалені методи, які позитивно зарекомендували себе в практичному використанні в області управління проектами та прийняття стратегічних рішень в умовах турбулентного оточення.

3. Достовірність результатів дисертаційного дослідження підтверджується:

- успішним практичним досвідом застосування отриманих результатів досліджень, представлених у вигляді механізмів, моделей та методів управління проектами в умовах кризи;

- співставленням результатів, отриманих як із застосуванням формальних моделей, так і напівформалізованих методів управління проектами та прийняття рішень;
- позитивними результатами впровадження в практику операційної діяльності- проектно-орієнтованих та проектно-керованих організацій.

4. Новизна дослідження, отриманих результатів, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Новизна отриманих результатів роботи полягає в наступному:

Вперше:

- запропонована холістична модель вирішення проблем захисту систем управління проектами розвитку організацій на основі імунних механізмів, які вбудовані у методологію, що використовується у системі управління в умовах кризи та турбулентних впливів;
- побудована методологія управління проектами що містить імунні моделі та методи захисту проектів розвитку організацій в умовах турбулентного оточення;
- запропонована система класифікації імунних механізмів проектів та програми, яка дозволила побудувати креативні шаблони побудови конкретних імунних механізмів на рівнях: оточення, організації, команд проектів та програм;
- формалізовані імунні моделі та механізми на основі аналогій «повної імунної відповіді» біологічних систем на загрози та негативні впливи оточення на протязі життєвого циклу проектів та програм;
- запропонована модель та метод моделювання емоційного інфікування стейкхолдерів проектів та програм, яка враховує специфіку емоційного стану проектного менеджера (по фазам проекту), впливи зовнішнього та внутрішнього оточення на ефективність процесів управління;
- створена конвергентна модель наближення, інтеграції та гармонізації вбудованих імунних механізмів управління проектами розвитку організацій в умовах кризи.

Дістали подальшого розвитку:

- концептуальна модель управління проектами розвитку організацій, яка враховує запропоновані імунні механізми та на відміну від існуючих застосовує моделі захисту проектів щодо впровадження їх стратегій розвитку;

- модель управління знаннями щодо імунної системи та механізмів проєктів та програм.

Удосконалені:

- методи та моделі оцінки компетентності організацій, які застосовують імунні механізми в управлінні проєктами розвитку;
- система класифікації імунних механізмів проєктів та програм розвитку організацій.

5. Теоретична цінність результатів.

Наукова значимість результатів роботи полягає в створенні нової методології та теоретичних основ імунних механізмів управління проєктами та програмами, які захищають проєкти від негативних впливів внутрішнього та зовнішнього оточення, є новим напрямом досліджень в управлінні проєктами та програмами. Теоретичні результати роботи у вигляді методології можуть бути в подальшому використані для розвитку:

- теорії прийняття рішень в умовах турбулентного оточення;
- вирішення проблем захисту систем управління проєктами розвитку організацій на основі імунних механізмів в умовах кризи.

6. Практичне значення отриманих автором результатів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблена методологія реалізована у вигляді методів, моделей і понятійно-категоріального апарату імунних механізмів управління проєктами. На основі узагальнення відомих результатів і використання наукових результатів, отриманих автором, закладено сучасний науково-методологічний базис підвищення надійності впровадження проєктів, ефективності проєктів розвитку організацій.

Практичне значення результатів дослідження підтверджується актами впровадження розроблених моделей, методів і технологій в організаціях з різною спрямованістю операційної діяльності.

7. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Основні положення і результати дисертаційної роботи можна використовувати:

- для побудови систем управління розвитком організацій, як на рівні окремого підприємства, так і на рівні корпорацій, галузей промисловості, центральних органів виконавчої влади;

- для підвищення компетентності керівників і фахівців в області інноваційної діяльності при реалізації проєктів розвитку організацій в турбулентному оточенні.

8. Повнота викладених основних результатів дисертаційного дослідження у публікаціях.

Основні результати дисертації опубліковані у п'яти монографіях та 31 статтях у фахових наукових журналах України та за кордоном, зареєстрованих в наукометричних базах даних, включаючи Web of Science та Scopus. Результати досліджень пройшли апробацію на 17 міжнародних наукових конференціях, включаючи Всесвітні конгреси IPMA.

9. Оцінка змісту дисертації.

У першому розділі роботи автором проведено аналіз існуючих моделей і методів програм розвитку організацій в турбулентному оточенні. Аналіз показав, що визначення цих механізмів управління проєктами розвитку в даний час проводиться інтуїтивно. При цьому формується багато помилкових рішень, які не сприяють успіху програм розвитку організацій в кризових умовах.

У другому розділі запропоновано формалізовано модель геному методологій антикризового управління розвитком організацій. Модель дозволила інтегрувати методології проєктного, програмного та портфельного управління у єдину цілісну систему. Застосування геномів методологій управління проєктами, програмами та портфелями дає змогу автору запропонувати модель хромосоми у вигляді перетину генетичних кодів компетентності проєктних менеджерів та компетенцій з управління проєктом, що здійснюється на основі поведінкових компетенцій. Це формує структуру хромосоми, яка відображує створення продукту й результату проєкту та процес управління проєктом.

У третьому розділі автором розроблена концептуальна модель індикаторів стану імунних механізмів та перспектив розвитку організації передбачає три групи індикаторів – зовнішні, внутрішні індикатори стану та індикатори раннього попередження для проактивного управління. Ці системи індикаторів імунних механізмів побудовані на основі проактивного бачення та з урахуванням запропонованої моделі функціонально-ціннісного управління F-V-P.

У четвертому розділі ідентифіковано ключові принципи побудови методології багатовекторної системи управління програмами розвитку з

вбудованими імунними механізмами, зокрема: збалансованість, стратегічна орієнтація на досягнення системи цілей (місії) програми, розуміння розподіленої цінності, що отримана програмою і ін.

П'ятий розділ на основі моделі функціонально–ціннісного підходу (F-V-P) містить набір функцій імунних механізмів проєктного та операційного блоків організації, які базуються на кращій світовій практиці та враховують кризові явища, загрози, ризики та можливості у турбулентному оточенні.

Шостий розділ присвячений прикладним аспектам дисертаційної роботи. Розроблено модель зовнішнього оточення, що дозволяє більш чітко побудувати стратегію розвитку, утримання позицій або антикризового управління програмами розвитку на основі розуміння внутрішніх механізмів точок біфуркацій та трифуркацій на моделі життєвого шляху організації.

Таким чином, дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, поставлені завдання вирішені автором в повному обсязі. Проведені дослідження відповідають змісту роботи.

Судячи з матеріалів, дисертація написана автором одноосібно і являє собою закінчену працю, що містить сукупність нових наукових результатів, положень і висновків.

Дисертація написана логічно послідовно, оформлення дисертації та автореферату відповідає існуючим вимогам.

Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 05.13.22 – управління проєктами та програмами.

Робота виконана на високому науковому рівні, отримані наукові і практичні результати, а також опубліковані наукові роботи свідчать про великий особистий внесок автора в науку і практику.

10. Зауваження по дисертаційній роботі.

У змісті дисертації слід зазначити такі недоліки:

1. Аналіз першого розділу дисертаційної роботи свідчить, що наведений матеріал має характер не лише літературного огляду, а й теоретичного розділу з розробленими автором моделями, наприклад:

концептуальна модель програм розвитку організацій у кризовому, турбулентному оточенні(рис. 1.2 на с. 53 дисертаційної роботи);

схема взаємодії «Продукт-Процес-Результат» (рис. 1.3 на с. 70 дисертаційної роботи);

модель спроможності організації у вирішенні проблем (рис.1.8 на с. 83 дисертаційної роботи).

2. З формальної точки зору обсяг розділу 1 перевищує 20% основного тексту, проте в ньому присутні розроблені автором моделі та означення, які по суті є теоретичними результатами та могли би бути представлені у розділі 2;

3. Змістова декомпозиція дисертаційної роботи по розділах виконана занадто деталізовано, у деяких розділах роботи підрозділи налічують 11 підпунктів, що утруднює аналіз дисертаційної роботи;

4. На рисунку 2.2 с. 136 дисертаційної роботи представлена нейронна мережа з формування проєктів створення імунних механізмів. Проте не обґрунтована структура нейронної мережі (кількість шарів нейронної мережі), не визначений метод навчання нейронної мережі, функція активації;

5. На с. 145-146 дисертаційної роботи описано модель впливу, яка визначає імунні механізми та включає коефіцієнти, розподілені по п'яти зонах ризику впливів критичних чинників на стан організації і майбутні руйнування. Не зрозуміло яким чином здійснювалося виділення зон впливу та визначення границь сили впливу: 0 - зелена зона, тренд відсутній або позитивний; 1 - 2 - жовта зона, ідентифікується початок негативного тренда; 3 - 4 - червона зона, спостерігаються перші прояви турбулентного негативного впливу фактора на організації; 5 - 6 - коричнева зона, спостерігається руйнівний вплив турбулентності, обумовлений досягненням критичних значень фактора на окремі елементи організації, що може викликати ланцюгові реакції руйнувань; 7 - 9 - чорна зона, реалізується руйнівний вплив на організації в цілому.

6. В пункті 6.3 «Імунні механізми системи «Прозорий бюджет»» дисертаційної роботи здебільшого описано технологію системи та її основні компоненти, однак доцільно було б перемістити цей матеріал в додатки, оскільки в ньому наведена інформація методичного характеру з основ роботи користувача з програмно-методичним комплексом.

7. У тексті роботи зустрічаються незначні граматичні та стилістичні помилки.

Однак, незважаючи на зазначені недоліки, дисертаційна робота Бушуєва Д.А. є закінченим науковим дослідженням, в якому вирішено

актуальну науково-технічну проблему, робота має новизну і практичну значущість.

11. Відповідність дисертації встановленим вимогам і загальний висновок.

Таким чином, дисертація Бушуєва Дениса Антоновича на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – «управління проектами та програмами» є науково-кваліфікаційною роботою, в якій на підставі виконаних автором досліджень вирішена науково-прикладна проблема, що має важливе значення і вносить значний вклад в розвиток країни.

Рівень викладених в роботі результатів і їхня значимість відповідають вимогам п.п. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами) та профілю зазначеної спеціальності, а автор дисертації, Бушуєв Денис Антонович заслуговує присудження йому наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами та програмами.

Професор кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
Державної служби України з надзвичайних ситуацій,
доктор технічних наук, професор

Олег ЗАЧКО

Підпис засвідчую
Проректор з навчальної та методичної роботи
к.т.н., доцент

Дмитро ЧАЛИЙ